

PEDAQOGİKA

Şəms Məmmədbəyli

Azərbaycan Dillər Universiteti

e-mail: shamsxmammadbayli@gmail.com

10.30546/2518-752X.2.507.092

QLOBAL TƏHSİL SİSTEMLƏRİNİN İDARƏ EDİLMƏSİNDƏ BEYNƏLXALQ STANDARTLAR: AZƏRBAYCANA İNTEQRASIYA PERSPEKTİVLƏRİ

Açar sözlər: təhsil, təhsili idarə olunması, beynəlxalq standartlar, təhsil sistemi

Keywords: education, education management, international standards, education system

Ключевые слова: образование, управление образованием, международные стандарты, система образования

Giriş. Müasir dünyada qloballaşma təhsil sistemlərinin inkişafına və idarə olunmasına böyük təsir göstərir. Beynəlxalq səviyyədə müəyyən edilmiş standartlar təkcə təhsilin keyfiyyətini artırmaq deyil, həm də informasiya cəmiyyətinə integrasiya edə bilən yaradıcı, innovativ və yüksək rəqabət qabiliyyətli insan resursları yetişdirmək məqsədi daşıyır. Bu kontekstdə davamlı inkişafın əsas elementlərindən biri olan keyfiyyətli təhsilin təmin edilməsi ölkələrin sosial-iqtisadi inkişafı üçün strateji zərurətə çevrilmişdir.

UNESCO (Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Təhsil, Elm və Mədəniyyət Təşkilatı) və OECD (İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı) kimi beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən müəyyən edilən təhsil standartları qlobal miqyasda etibarlı keyfiyyət təminatı sistemi yaratmağı hədəfləyir; O, təhsildə imkan bərabərliyi, inklüzivlik, effektivlik və hesabatlılıq kimi prinsipləri vurğulayır. Bu standartlar təkcə təhsil məzmununun deyil, həm də təhsil siyasətinin, tədris metodlarının və idarəetmə strukturlarının transformasiyasını təşviq edir.

Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra beynəlxalq aləmə integrasiya prosesi ilə paralel olaraq təhsil sahəsində də qlobal normalara uyğunlaşmaq üçün müxtəlif cəhdlər göstərmişdir. Bu kontekstdə xüsusilə 2000-ci illərdən başlayaraq təhsil qanunvericiliyinin yenidən qurulması, kurikulum islahatları, müəllim hazırlığında müasirləşmə və rəqəmsal texnologiyaların təhsil prosesinə integrasiyası kimi addımlar atılıb. Bununla belə, Azərbaycan təhsil sisteminin beynəlxalq standartlara tam integrasiyası hələ də mühüm strateji məqsəd olaraq qalır.

Odur ki, ölkənin təhsil sahəsində rəqabət qabiliyyətinin artırılması, fərdlərin bilik və bacarıq səviyyələrinin beynəlxalq miqyasda etibarlı olması və qlobal informasiya cəmiyyətində səmərəli iştirakının təmin edilməsi üçün mövcud sistemin daha da inkişaf etdirilməsi, beynəlxalq standartlara tam uyğunlaşdırılması və bu prosesdə davamlı, şəffaf və inklüziv siyasətin qəbul edilməsi böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Beynəlxalq təhsil standartlarının struktur analizi

UNESCO-nun təhsildə əlçatanlıq, bərabərlik və inklüzivlik prinsipləri

Ümumdünya UNESCO sənədləri hər bir şagirdin bərabər dəyərə malik olduğunu və heç bir səbəbin təhsilə mane olmamasının önəmini vurğulayır [1]. Məsələn, UNESCO-nun 2020-ci il üzrə Qlobal Təhsil Monitorinqi (GEM) Hesabatında təhsildə inklüzivlik və bərabərliyin əsas məqsədlər olduğunu bildirir və hər bir uşağın keyfiyyətli təhsil hüququnun mənəvi vacib olduğunu göstərir [1]. Bu kontekstdə UNESCO “Təhsildə Ayrı-seçkiliyə Qarşı 1960 Konvensiyası”, 2015-“İnkoca Bəyannaməsi və Təhsil”, 2030- “Fəaliyyət Çərçivəsi” kimi universal qaydalarla təhsildə bərabərlik və inklüzivliyi əsas keyfiyyət şərtləri kimi qəbul edir [2].

OECD təhsil siyasətləri və idarəetmə modellərinin müqayisəli təhlili

OECD üzv ölkələrin təhsil siyasətlərini beynəlxalq məlumatlarla müqayisə edən “Təhsil Siyasətinin Görünüşü hesabatları” vasitəsilə məlumat hazırlayır [3]. OECD-ə görə, effektiv təhsil idarəçiliyi çoxpilləli sistemlərdə yerli ehtiyaclarla milli məqsədləri tarazlaşdırmalıdır [3].

2023-cü il “Təhsil Siyasətinə Baxış Hesabatı” təhsil siyasətlərinin müqayisəli təhlili vasitəsilə islahat meyllərini təqdim edir və sübuta əsaslanan strategiyaların hazırlanmasına rəhbərlik edir [4].

Burns və digərləri (2016) vurğulayırlar ki, müasir təhsil idarəetmə modelləri hesabatlılıq, potensialın yaradılması və strateji planlaşdırma kimi komponentlər üzərində qurulmalıdır [4]. Bu o deməkdir ki, ölkələr uğurlu təhsil sistemi təcrübələrini araşdıraraq şəffaflığı və sosial inam elementlərini gücləndirən yaxşı nümunələri öz sistemlərinə uyğunlaşdırmağa çalışmalıdırlar.

ISO 21001:2018 təhsil müəssisələri üçün idarəetmə sistemi tələbləri

ISO 21001:2018 standartı təhsil müəssisələrinə xas olan idarəetmə sistemi standartıdır. Bu standartın tələbləri təhsil və təlim proseslərinin təşkilatı olaraq necə idarə olunacağını müəyyən edir. ISO 21001-ə uyğun olaraq, təlim təşkilatı:

a) kurikulum vasitəsilə ixtisasın əldə edilməsi və inkişafı prosesini effektiv şəkildə dəstəkləyə biləcəyini nümayiş etdirməli və

b) idarəetmə sistemi təcrübələri vasitəsilə tələbələrin, digər benefisiarların və işçilərin məmnunluğunu artırmağı hədəfləməlidir [5].

Standart təşkilatlardan öz öyrənmə-tədris proseslərini davamlı olaraq təkmilləşdirməyə və tələbələrin ehtiyaclarına uyğunluğu təmin etməyə diqqət yetirməyi tələb edir [5]. Bütün bu tələblər təhsil müəssisəsindən (məktəb, universitet, peşə təhsili müəssisəsi və s.) asılı olmayaraq tətbiq edilir.

Bu kontekstdə, ISO 21001 idarəetmə sistemi çərçivəsində təlim prosesini nəzərə alaraq keyfiyyət və məmnuniyyətə əsaslanan vahid bir yanaşma qəbul edilir.

AZS ISO 21001:2024

2024-cü ildə Azərbaycanda nəşr olunan AZS ISO 21001:2024, ISO 21001:2018 standartının Azərbaycanda yerli uyğunlaşdırmasıdır və təhsil müəssisələrində keyfiyyət idarəetmə sistemlərinin qurulmasını və səmərəli fəaliyyətini təşviq edir.

Standart məktəblər, universitetlər və digər təhsil qurumlarında beynəlxalq idarəetmə təcrübələrinin tətbiqini, keyfiyyətli kurikulumun təminini və tələbə məmnunluğunu hədəfləyir [6].

Bu standartın qəbulu ilə qurumlar sistematik bir dövr ərzində prosesin səmərəliliyini artırmaq və məhsulun keyfiyyətini yaxşılaşdırmaq üçün addımlar atır.

Müasir təhsil idarəetmə modelləri

Skandinaviya ölkələrinin təhsil sistemləri bərabər imkanlara və təhsildə yüksək keyfiyyətə əsaslanır. Məsələn, Nordic modeli, II. Bu, İkinci Dünya Müharibəsindən sonra inkişaf etmiş və təhsildə hər kəs üçün ədalətli imkanlar təmin etmək məqsədi daşıyan bərabərlikçi perspektivi əks etdirir [7].

Cənubi Koreya isə texnoloji infrastrukturunu ilə seçilir – hökumət 2025-ci ilə qədər rəqəmsal dərsləklər və süni intellekt əsaslı müəllim proqramlarını tətbiq etməyi planlaşdırır [9].

Finlandiya da uğurlu təhsil sistemi ilə tanınır. Son zamanlar performansın azalması və bərabərsizliyin artması narahatlıq doğursa da, o, “Öyrənmək hüququ” proqramı ilə təhsildə keyfiyyət və bərabərliyi yaxşılaşdırmaq üçün strategiyalar hazırlayır [8]. Bu ölkədə diqqət məktəbəqədər təhsilin maliyyələşdirilməsində şəffaflığa və məktəblər arasında bərabər imkanların gücləndirilməsinə yönəlib.

Cənubi Koreya isə texnoloji infrastrukturunu ilə seçilir. Hökumət 2025-ci ildən rəqəmsal dərsləkləri və süni intellektlə işləyən müəllim proqramlarını həyata keçirməyə başlamaqla məktəblərdə qabaqcıl texnologiyadan istifadəni təşviq edir [9]. STEM təhsilinə giriş sürətli internet infrastrukturunu və demək olar ki, hər kəs üçün əlçatan olan smartfonlar vasitəsilə artır.

Azərbaycan üçün bu təcrübələrdən öyrənilə biləcək əsas dərslər bunlardır:

– *Bərabər maliyyələşdirmə və inklüziv siyasətlər*: təhsil resurslarının regional və sosial-iqtisadi bərabərsizlikləri azaldacaq şəkildə paylanması, məhdud maliyyə imkanları olan tələbələrə xüsusi dəstəyin göstərilməsi.

– *Keyfiyyətli məktəbəqədər təhsil və dəstəkləyici tədbirlər*: məktəbə hazırlıq və məktəbəqədər təhsilə planlaşdırılmış sərmayə qoymaqla öyrənmə əsaslarının gücləndirilməsi; ehtiyacı olan təhsilənlər üçün əlavə repetitor dəstəyi və xüsusi proqramların təmin edilməsi.

– *Müəllim təhsili və muxtariyyət*: müəllim təhsilinə önəm verilməsi və onların sinifdə qərar qəbul etmə səlahiyyətlərinin artırılması beləliklə təhsilin keyfiyyətini artırma bilər.

– *Təhsil texnologiyalarına investisiyalar*: məktəbləri kompüter və sürətli internetlə təchiz etməklə rəqəmsal öyrənmə resurslarını əlçatan etmək; müəllimlərin texnologiya savadlılığının artırılması üçün təlimlər təşkil etmək.

Bu yanaşmalar Azərbaycanda imkanların bərabərliyinin gücləndirilməsinə və bütün şagirdlərə eyni başlanğıc nöqtəsi imkanının yaradılmasına xidmət edə bilər.

Azərbaycanda təhsilin beynəlxalq standartlara uyğunlaşma potensialı

Sovet İttifaqının dağılmasından sonra Azərbaycan təhsil sistemini köhnə strukturundan xilas etmək və dünya standartlarına uyğunlaşdırmaq kimi prioritet vəzifələr qoymuşdur. Müstəqillikdən sonra 1999-cu ildə ali təhsil islahatı və 2005-ci ildə Boloniya prosesində iştirak kimi islahatlarla ölkə təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə və beynəlxalq səviyyədə tanınmasına doğru irəliləyir. Bu kontekstdə təhsil sahəsində hüquqi tənzimləmələr, infrastruktur investisiyaları,

müəllimlərin peşəkar inkişafı və OECD-PISA kimi beynəlxalq qiymətləndirmələrdə əldə edilən nəticələr mühüm göstəricilər kimi qəbul edilir [10].

“Təhsil haqqında” Azərbaycan Qanununda (2009-cu il) təhsil sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığı açıq şəkildə təşviq edən maddələr var. Qanunun 43-cü maddəsində qeyd olunur ki, “təhsil sahəsində beynəlxalq əməkdaşlıq Azərbaycan qanunvericiliyi və ölkənin tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələr əsasında həyata keçiriləcək”. Həmin maddəyə əsasən, təhsil müəssisələri xarici elm və təhsil təşkilatları ilə birbaşa əlaqə yarada, ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlıq müqavilələri bağlaya, beynəlxalq fondlarda iştirak edə və birgə layihələr hazırlaya bilər [11]. Maddə həmçinin tələbələr, aspirant və doktorantlar, müəllimlər üçün mübadilə proqramları təşkil etmək hüququ verir; birgə tədqiqatlar, konfranslar və nəşrlər vasitəsilə təhsil sahəsində təcrübənin bölüşdürülməsi nəzərdə tutulur.

Azərbaycan təhsil infrastrukturunu gücləndirmək və maliyyələşdirməni şaxələndirmək üçün hərtərəfli strategiyalar hazırlayır. 2013-cü il Təhsil Strategiyasında informasiya və kommunikasiya texnologiyalarına (İKT) əsaslanan infrastruktur investisiyalarına üstünlük verilmişdir; Məktəblərin rəqəmsal təhsil resursları və texniki avadanlıqla təmin edilməsi dövlətin vəzifəsi kimi müəyyən edilib [12].

Müəllimlərin peşəkarlığının artırılması Azərbaycanda təhsil islahatlarının əsas elementlərindən biridir. 2005-ci ildə Azərbaycan və UNESCO arasında təhsil sahəsində əməkdaşlığa dair imzalanmış Anlaşma Memorandumunda müəllimlərin ixtisasının artırılması, təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi və beynəlxalq əməkdaşlıq şəbəkəsinin yaradılması kimi məqsədlər öz əksini tapıb. Azərbaycan Təhsil Nazirliyi UNESCO-nun da dəstəyi ilə 2006-cı ildə universitetlərdə peşə təhsili və kredit sistemi ilə bağlı beynəlxalq seminarlar təşkil etmişdir və beləliklə, ekspertlər arasında təcrübə mübadiləsi təmin edilmişdir [13].

Bununla yanaşı, PISA nəticələri, xüsusilə 2018–2022-ci illərdəki geriləmə, təhsilin keyfiyyəti sahəsində problemləri göstərir. Cavab olaraq, 2019–2023-cü illər üzrə Dövlət Proqramı ilə keyfiyyətin artırılması, ikili diplomlar və xaricdə təhsil imkanları genişləndirilib [14]. Təcrübədə müəllimlər üçün yeni sertifikatlaşdırma və davamlı təhsil proqramları həyata keçirilib. Məsələn, məktəbəqədər təhsil proqramı çərçivəsində yeni müəllimlərin ildə üç dəfə ixtisasartırma təlimlərinə qatılması nəzərdə tutulurdu; Bundan əlavə, onların bilik və bacarıqlarının artırılması üçün rəqəmsal və pedaqoji təlimlər keçirilib [14].

Nəticə etibarilə, Azərbaycan təhsil sistemində beynəlxalq standartlara uyğunluğu təmin etmək üçün həm hüquqi tənzimləmələr, həm də strateji investisiyalar qoyulur. Beynəlxalq əməkdaşlıq Təhsil Qanunu ilə təşviq edilmişdir; infrastrukturun təkmilləşdirilməsi və davamlı maliyyələşdirmə modelləri qəbul edilmişdir. Müəllimlərin peşəkar inkişafına verilən önəm və təcrübə mübadiləsi proqramları təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi söylərinin bir hissəsidir. Beynəlxalq qiymətləndirmələrdə qeyd alınan nəticələr istənilən səviyyədə olmasa da, həyata keçirilən islahatlar və dövlət proqramları təhsildə qlobal normalara çatmağa ümid vəd edir. Bu kontekstdə infrastruktur sərmayələrinin davam etdirilməsi, müəllim hazırlığının gücləndirilməsi və beynəlxalq əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi Azərbaycanın növbəti illərdə təhsildə beynəlxalq standartlara nail olmaq hədəfində həlledici rol oynayacaqdır.

Azərbaycan təhsil sisteminin beynəlxalq standartlara integrasiyası və qlobal rəqabət qabiliyyətinin artırılması üzrə təkliflər

1. *Beynəlxalq Standartların Azərbaycan Təhsil Sistemində integrasiyası*

Azərbaycanın təhsil sisteminin beynəlxalq səviyyədə rəqabət qabiliyyətinin artırılması üçün aşağıdakı istiqamətlərdə sistemli və struktur islahatlarına ehtiyac var:

a) Milli təhsil strategiyasının yenilənməsi:

Təhsil siyasəti qlobal tendensiyalara, müasir pedaqoji yanaşmalara və 21-ci əsrin bacarıqlarına uyğunlaşdırılmalıdır. Bu baxımdan Azərbaycanın milli təhsil strategiyası UNESCO, OECD və Avropa İttifaqı kimi beynəlxalq təşkilatların tövsiyələrinə uyğun olaraq yenidən qurulmalıdır. O, təlim nəticələrinə əsaslanan, tələbə mərkəzli və ömürboyu öyrənmə prinsipini qəbul edən yanaşma ilə yenilənməlidir.

b) Təhsilin idarə edilməsində informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının (İKT) integrasiyası:

Təhsilin idarə edilməsi proseslərində şəffaflığı, səmərəliliyi və izlənilə bilənliyi təmin etmək üçün rəqəmsallaşma təşviq edilməlidir. İKT həlləri qərar qəbulu, fəaliyyətin monitorinqi və resursların idarə edilməsi kimi sahələrdə yayılmalıdır; Məlumat əsaslanan idarəetmə mədəniyyəti yaradılmalıdır.

c) Akkreditasiya proseslərinin beynəlxalq standartlara uyğunluğu:

Təhsil müəssisələrinin keyfiyyətini təmin edəcək akkreditasiya mexanizmləri Avropa Ali Təhsil Məkanı (EHEA) və Boloniya Prosesi prinsiplərinə uyğun olaraq yenidən təşkil edilməlidir. Həm milli, həm də beynəlxalq səviyyədə tanınmağı artıracaq şəffaf, müstəqil və obyektiv akkreditasiya prosesləri qurulmalıdır.

d) Müəllimlərin peşəkar inkişafına sistemli dəstək:

Müəllim təhsili davamlı peşəkar inkişaf anlayışı ilə yenidən qurulmalıdır. Beynəlxalq təhsil tendensiyalarına uyğun ixtisasartırma proqramları hazırlanmaqla müəllimlərin pedaqoji səriştəsi, rəqəmsal savadlılığı və fənlərarası bilik səviyyələri artırılmalıdır.

e) Təhsil müəssisələri arasında rəqabət mühitinin yaradılması:

Keyfiyyət yönümlü təhsil sisteminin qurulması üçün təhsil müəssisələri arasında sağlam rəqabət mühiti yaradılmalıdır. Məktəbləri, universitetləri və digər təhsil müəssisələrini innovativ təcrübələrə müraciət etməyə təşviq etmək üçün fəaliyyətə əsaslanan qiymətləndirmə sistemləri hazırlanmalıdır.

2. *Azərbaycanın təhsil sisteminin qlobal arenada mövqeyinin gücləndirilməsi*

Azərbaycanın qlobal miqyasda effektiv və hörmətli təhsil sistemində malik olması üçün beynəlxalq qarşılıqlı əlaqələr artırılmalı və aşağıdakı istiqamətlərdə fəal siyasət aparılmalıdır:

a) Beynəlxalq əməkdaşlıq və tərəfdaşlıqların genişləndirilməsi:

Təhsilin bütün səviyyələrində, xüsusən də ali təhsil müəssisələri ilə xarici universitetlər, tədqiqat mərkəzləri və təhsil təşkilatları ilə strateji əməkdaşlıq inkişaf etdirilməlidir; Tələbə və akademik mübadilə proqramları, birgə tədqiqat layihələri və ikili diplom kimi təcrübələr dəstəklənməlidir.

b) Təhsil proqramlarının beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması:

Kurikulumlar fənlərarası yanaşma ilə zənginləşdirilməli və qlobal səviyyədə qəbul edilmiş təlim nəticələrinə uyğun olaraq yenidən qurulmalıdır. Boloniya Pro-

sesi və Avropa Kredit Köçürmə Sistemi (AKTS) kimi alətlərin effektiv tətbiqi təmin edilməlidir.

c) Beynəlxalq akkreditasiya və reyting proseslərində iştirak:

Azərbaycanın təhsil müəssisələri Times Higher Education, QS World University Rankings kimi beynəlxalq reyting və akkreditasiya sistemlərində fəal iştirak etməlidir. Bu proseslər qurumların beynəlxalq tanınmasını və akademik nüfuzunu artıracaq.

d) Təhsildə rəqəmsal texnologiyaların istifadəsinin yayılması:

Distant təhsil, rəqəmsal məzmun istehsalı və elektron təhsil platformalarından səmərəli istifadəni təmin etməklə tədris prosesi müasirləşdirilməlidir. Təhsildə texnologiya inteqrasiyası təkcə infrastruktur səviyyəsində deyil, həm də pedaqoji səviyyədə inkişaf etdirilməlidir.

e) Beynəlxalq təhsil layihələrində aktiv rol etmək:

Erasmus+, Horizon Europe, Tempus kimi beynəlxalq təhsil və tədqiqat proqramlarında fəal iştirak etməklə Azərbaycan təhsil müəssisələrinin global görünüşünü artırmalı, gənclər beynəlxalq təcrübə qazanmağa təşviq edilməlidir.

Nəticə. Bu araşdırmada Azərbaycan təhsil sisteminin beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması prosesi və bu kontekstdə atılan addımlar araşdırılıb. UNESCO, OECD və ISO 21001 kimi beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən müəyyən edilmiş standartlar; O, təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi, inklüziv və hərtərəfli siyasətin qəbulu və effektiv idarəetmə sistemlərinin yaradılması üçün mühüm çərçivə təmin edir. Azərbaycanın son illərdə həyata keçirdiyi təhsil islahatları, qanunvericilik tədbirləri, infrastruktur investisiyaları və müəllim hazırlığı proqramları bu standartlara inteqrasiya prosesini dəstəkləyir.

Bununla belə, beynəlxalq qiymətləndirmə mexanizmləri, xüsusən də OECD-nin PISA nəticələri göstərir ki, Azərbaycanın təhsil sisteminin keyfiyyətində əhəmiyyətli irəliləyişlərə baxmayaraq, hələ də təkmilləşdirilməyə ciddi ehtiyaclar var. Təhsildə standartlaşmanın təmin edilməsi, tədris proseslərinin gücləndirilməsi və müasir texnologiyalarla sistemli yanaşmaların yayılması müəllim keyfiyyətinin yüksəldilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu istiqamətdə hazırlanmış siyasətin həyata keçirilməsi təhsil sisteminin hərtərəfli təkmilləşdirilməsinə öz töhfəsini verəcəkdir.

Nəticə etibarilə Azərbaycan təhsil sisteminin global miqyasda rəqabətə davamlı və dayanıqlı olması üçün beynəlxalq təcrübədən daha səmərəli yararlanmaq, inzibati proseslərdə şəffaflığın artırılması və milli təhsil siyasətinin bu standartlarla inteqrasiyası zəruridir. Gələcəkdə atılacaq sabit və qətiyyətli addımlar Azərbaycanın beynəlxalq təhsil sahəsində mövqeyini daha da möhkəmləndirəcək və uzunmüddətli perspektivdə ixtisaslı kadrların hazırlanmasına imkan verəcək.

Ədəbiyyat:

1. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). Inclusion in education: Leaving no learner behind. UNESCO. <https://www.unesco.org/en/inclusion-education>
2. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). Global Education Monitoring Report 2020: Inclusion and education. Paris: UNESCO Publishing, 2020.

3. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Education Policy Outlook 2023. Paris: OECD Publishing, 2023.
4. Burns, T., Köster, F., & Fuster, M. Education Governance in Action: Lessons from Case Studies. Paris: OECD Publishing, 2016.
5. International Organization for Standardization. ISO 21001:2018 – Educational organizations—Management systems for educational organizations—Requirements with guidance for use. ISO, 2018.
6. Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu. <https://azstand.gov.az/az/xeberler/2024-cu-il-erzinde-milli-standartlasdirma-qurumu-terefinden-gorulen-islere-dair-hesabat>
7. Frønes, T. S., Radišić, J., Pettersen, A., & Buchholtz, N. (Eds.). Equity, equality and diversity in the Nordic model of education. Springer, 2020.
8. Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD]. Finland's Right to Learn Programme: Achieving equity and quality in education (Education Policy Perspectives, No. 61). Paris: OECD Publishing, 2022.
9. U.S. Department of Commerce, International Trade Administration. South Korea – Education Services // Trade.gov. 5 Dec. 2023.
10. Aliyev, J. Azərbaycan'da eğitim sistemi // Sosial ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi. 2021, 8(74), s.2489-2495.
11. Azərbaycan Respublikası Təhsil Qanunu. No. 833-IIIQ (19 iyun 2009).
12. UNESCO IIEP. Azerbaijan – Technology (Education Profiles). Education-Profiles.org.
13. UNESCO UIS. Azerbaijan Country Profile – SDG4 Education 2030. UNESCO, 2022.
14. Ministry of Science and Education, Azerbaijan. State Program on Increasing the International Competitiveness of the Higher Education System in Azerbaijan (2019–2023). Baku 2018.

Shams Mammadbayli

Summary

INTERNATIONAL STANDARDS IN THE MANAGEMENT OF GLOBAL EDUCATION SYSTEMS: INTEGRATION PROSPECTS FOR AZERBAIJAN

This article explores the impact of globalization on the development and management of education systems, emphasizing the importance of international standards such as those of UNESCO, OECD, and ISO in improving education quality and equity. It highlights Azerbaijan's efforts to align with these standards through reforms in legislation, infrastructure, and teacher development, particularly since joining the Bologna Process. Successful global education models like those of Finland, South Korea, and the Nordic countries are analyzed for lessons applicable to Azerbaijan. The article concludes with strategic recommendations for integrating international standards, improving digital infrastructure, and enhancing global competitiveness in education.

Шамс Маммедбейли

Резюме

МЕЖДУНАРОДНЫЕ СТАНДАРТЫ В УПРАВЛЕНИИ ГЛОБАЛЬНЫМИ СИСТЕМАМИ ОБРАЗОВАНИЯ: ПЕРСПЕКТИВЫ ИНТЕГРАЦИИ ДЛЯ АЗЕРБАЙДЖАНА

В статье рассматривается влияние глобализации на развитие и управление системами образования, с акцентом на важность международных стандартов, таких

как стандарты ЮНЕСКО, ОЭСР и ISO, для повышения качества и справедливости образования. Отмечаются шаги Азербайджана по приведению системы образования в соответствие с этими стандартами через реформы в законодательстве, инфраструктуре и подготовке учителей, особенно после присоединения к Болонскому процессу. Анализируются успешные модели образования Финляндии, Южной Кореи и стран Скандинавии. В завершение предлагаются стратегические рекомендации по интеграции международных стандартов и усилению позиций Азербайджана на глобальной образовательной арене.

Rəyçi: prof. H.Əlizadə